תפארת שלמה — רות

ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ כו'. ונ"ל לפרש בדרך רמז דהנה איתא בש"ס צדיקים יצר טוב שופטן. רשעים יצר רע שופטן בינונים זה וזה שופטן כו'. דהנה ידוע שמכל מצוה נעשה מלאך. והפעולה מזה הוא מבואר בפסוק לא תאונה אליך כו'. כי מלאכיו יצוה לך כו'. הפי' הוא כמו שמבואר בתנא דבי אליהו מי שעוסק בתורה המלאך מתנהג עמו בדרך תורה כו'. עושה אדם צדקה מוסרין לו מלאך של צדקה ע"ש. וזה הפי' מצוה גוררת מצוה. דהיינו המלאך הנברא מהמצוה הוא צריך לפרנסה כמבואר בספר המגיד לבית יוסף. שמלאכי מעלה החיות והפרנסה שלהם הוא מתורה ומצות של ישראל. וזה הפי' בש"ס שמלאכים ממתינים בקדושה ובשירה עד שישראל מתחילין שהקדושה שלהם הוא מקדושתן של ישראל. וזה כתר יתנו לך מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל. כלומר עם הקדושה שמגיע להם מישראל ודו"ק. והנה לפ"ז המלאכים הללו תמיד מיחלים ומצפים שישראל יעשו תשובה ומצות. וזה מצוה גוררת מצוה שהמלאך הנברא מהמצוה צריך לפרנסה נעשה יצר טוב לאיש הזה שבראו ומסייעו ומסיתו לדבר מצוה למען יהיה לו פרנסה וחיות מכאן ולהבא. וכבר ידוע מ"ש תלמידי האר"י ז"ל ע"פ לא תאחר לשלמו כי מכל מצוה נברא מלאך. והנה מיד כשאדם נודר לצדקה מיד נתהווה מלאך להבראות ואינו נגמר עד שמקיים האדם הנדר ולכך המלאך הזה יש לו צער גדול מזה וזה"פ לא תאחר לשלמו היינו להשלים המלאך. ובזה נ"ל לפרש דברי הפסוק אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כו'. היינו המלאך שנתהווה מהדבור של נדר. וזה ג"כ פי' כל המתחיל במצוה ואינו גומרה וכו'. שהמלאך הוא מלא חמה על איש הזה לפי שאינו גומר אותו. וזה מלאך טוב מה אומר כן תוכה לשבת הבאה שיהי' לו חיות מהשבת הבאה. וגם בלא"ה הוא רוצה בטובתו כמו בן לאב שהביאו לעולם ונאמר כבד את אביך כו' כן המלאך הזה מסייעו למצות וחוץ מזה הוא מליץ בעדו. וזה הוא הפי' אם יש עליו מלאך מליץ כו'. היינו המלאך הזה הוא מליץ שהאיש הזה יחי' ויעשה מצות. וכמו בן לאב שמתפלל בעד אביו ומצפה לאריכות ימיו. ובזה פרשתי במ"א הפסו' הן אראלים צעקו חוצה וכו' דהנה המקדש והמזבח נקרא אריאל כמבואר בישעיה על שם ארי' רובץ על המזבח. והנה כל זמן שמזבח היה קיים היו נבראים מלאכים אלו. ועל זה נקראו אראלים שנתהוו ממצות קרבנות. והנה עתה שנחרב הבית והמזבח. מעתה אין להמלאכים האלו שום חיות ופרנסה וזה הפי' הן אראלים צעקו חוצה: (חסר הסיום) (מכי"ק)

ותלכנה שתיה"ן. הרמז בזה שתי ההי"ן משם הוי' ב"ה כידוע אשר בזמן הגלות השם הוי' אינו שלם כמ"ש כי יד על כס י"ה. ולעתיד יתחבר הה' האחרונה עם הה' הראשונה. וזהו אצל נעמי הי' היו"ד בשמה ואצל רו"ת הי' הוי"ו רק ההה"ן נשארו וזהו ותלכנה שתי ההי"ן. ולזה היתה עצת נעמי לבוא אל בועז הוא הצי"ע הרומז לוי"ו ואז יוגמר היחוד ע"י הצי"ע כידוע לי"ח:

ויהי נועם ד' כו' ומעשה ידינו כוננהו. נועם רומז לנועם העליון כוננה עלינו צירוף י"ה אך מעשה ידינו כוננה"ו. ע"י מעשינו הטובים נעשה היחוד ג"כ בו"ה. כנ"ל. וזה הרמז בדברי הגמ'. חציו לד' וחציו לכם. פי' חצי שם הראשון הוא י"ה הוא תמיד בדביקות בלי שום פירוד. אך חציו השני הוא ו"ה. לכם. הוא תלוי בכם ע"י מעשינו הטובים ליחד שם י"ה בו"ה. כידוע לי"ח. והבן:

ישלם ד' פעלך ותהי משכורתך שלימה מעם ה' אלהי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו. הנראה לרמז בזה גודל מעלת קבלת התורה ביום חג השבועות אשר בו מגיע לכל השלימות מכל התרי"ג מצות. משל למה הדבר דומה עפ"י הנראה מחכמי הרופאים שיצוה לבשל לחולאים רוטב מכל מיני בשר אשר עולה לסך עצום. ומחמת כח השמנונית מכל מיני בשר עולה לתרופה לחזק כוחות כל הגוף. כן נוכל להבין גודל מעלות יום הזה זמן מתן תורתנו. כי בכל המועדים שיש בהם מצות פרטיות מצה ולולב וכדומה אנו מברכין על כל מצוה ומצוה הברכה הראויה לה על נטילת לולב. או על אכילת מצה וכדומה. וזמנו של מצוה זו איננו בזמנו של זו. וכל דבר ודבר בעתו מה טוב. לא כן בחג הזה בקבלת התורה הנה נכללים בו כל התרי"ג מצות ביחד טועמי' חיים זכו לא תחסר כל בה. וז"פ ג"כ ברות אשר באתה עתה להתגייר ולקבל עלי' כל מצות המחויבת בה הנה מחמת הקבלה תגיע לשכר כל המצות לכן כתי' משכורתך שלימה מפני אשר באתה לחסות תחת כנפיו בקבלה לבד תגיע לכל השלימות:

כי הנה הוא זורה גורן השעורים לילה. להבין הדבר זה מפני מה היה צריך לזרות הגורן דוקא בלילה. הנ"ל לרמז בזה גודל מעלת הצי"ע בשמירת הברי"ק אשר כל בית ישראל נשענים עליו. כמ"ש וילונו כל עדת בנ"י על משה ואהרן פי' הלינה שלהם בשמירתם מפחד בלילות לבל יעבור בהם מקרה רעה ח"ו. וכן בעז כתיב בו הנה זורה גורן השעורים שהי' מגרש הקליפות בלילה. וז"ש ואהרן מה הוא כי תלינו עליו. ר"ל אהרן מה הוא רב וצדיק וקדיש כמו מה רבו מעשיך לשון גדלות. וכן אהרן כמה הוא גדול עד אשר אתם תלינו עליו כולכם ניצולים ונשמרים מכל רע בזכותו כנ"ל:

ותאמר נעמי ברוך הוא לד' אשר לא עזב חסדו את החיים ואת המתים פרש"י שם שזן ומפרנס את החיים ונטפל בצרכי מתים ע"ש. יש להבין מה הם צרכי המתים שיטפל הקב"ה להם כי מה חפצים אחרי מותם. אך הנה נתבאר בפנים בפ' ויחי ענין חסד שעושים עם

המתים הכוונה שהצדיקים גם אחרי מיתתם דביקים הם ונטפלים אל החיים בסוד העיבור לעוזרם לעבודת הבורא ב"ה ע"ש. וזה כוונת הכתוב אשר לא עזב חסדו את החיים ואת המתים הנטפלים לחיים לעוזרם וזהו לשון רש"י שזן ומפרנס את החיים בפרנסה וקדושה ונטפל רק בבחינת טפל הוא בצרכי המתים הנטפלים אל החיים כי זהו לא להם רק לטובת החיים כנ"ל:

ובעז עלה השער וישב שם והנה הגואל עובר אשר דבר בעז. הנ"ל לרמז בזה. דהנה כתיב זה השער לד' צדיקים יבאו בו. כי הצי"ע הוא העולה בשער לה'. והנה בעז הוא הי' הצדיק הדור הממשיך השפעות טובות פרנסות וקדושות לישראל כמ"ש והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ד' עמכם [הרמז למחצדי חקלא. וזה שהשיבו לבעז יברכך ד'. פי' כל הברכות כולם הולכים על ידך כאשר אתה הצדיק יסוד עולם] והנה בית לחם הוא רומז לבחי' ההשפעה שהי' משפיע לחם לכל עם הארץ. ובזכותו פקד ד' את עמו לתת להם לחם. כי כן בוע"ז הרמוז ב"ו ע"ז. ע"ז עה"כ גימ' לחם. וב"פ לח"ם גימ' יוסף. וזהו סוד לחם משנה של שבת שהוא נגד בחי' יסוד כי כל ברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין. הם שני מיני השפעות פרנסות וקדושות ביסוד תליין והוא לחם משנה הכפול כמו ויכלכ"ל יוסף ב' פעמים כ"ל רמוז לב' השפעות כנ"ל וכן בעז ב"פ ע"ז עה"כ גימ' יוסף רומז לב' השפעות הנ"ל. וכן רמוז בעז ב עז. ר"ל שני מיני ע"ז. ד' עז לעמו יתן זהו התורה. גם מהעז יצא מתוק מהאוכל יצא מאכל זה פרנסה גם שניהם יושפעו ע"י בעז הצי"ע להשפיע לבני דורו מחדושין דאורייתא. וזהו שאמרה רות הרומז לשכינה שם האיש אשר עשיתי עמו היום בעז כי השכינה היא מתרפקת על דודה להשביע מטובו להריק עלי' ברכה כי היא תתן טרף לביתה וזהו הרמוז אשר עשיתי עמו כנ"ל. וזהו שאמרה לה נעמי ברוך הוא לד' כי נעמי רומז לבינה ויהי נועם ד' עלינו וברוך הוא הצי"ע לד' כי הוא המשפיע לה מסוד הברכה העליונה בסוד ברוך כיל"ח. והנה זהו שנאמר כי בעז עלה השער לד' וישב שם והנה הגואל עובר הוא שנאמר יזכו לרב טוב כל המתענגים בה בביאת גואל לחיי עוה"ב. כי הצי"ע הוא הנקרא גואל כידוע בסוד סמיכת גאולה לתפלה. והצדיק הוא המביא גאולה בקרוב לבנ"י. וזהו שנאמר יזכו לרב טוב המתענגים בה פי' יזכו לרב טוב הם בנ"י המתענגים בה ע"י ביאת הגואל לחיי עוה"ב פי' עי"ז שיזכה הצדיק לעלות בשער אשר לד' שהוא נקרא חיי עוה"ב אז עי"כ משביע רב טוב לבית ישראל ומביא הגאולה לבני בניהם במהרה וזהו כאשר בעז הוא הצי"ע עולה השער לד' והנה הגואל עובר על ידו הוא צמיחת קרן ישועה וזהו כאשר דבר בעז כי ויגזר אומר ויקם לו על פי פעלו לטוב לישראל כל הימים. אמן:

ותקראנה לו השכנות שם לאמור יולד בן לנעמי ותקראנה שמו עובד הוא אבי ישי אבי דוד הדקדוקים בדברים הללו רבו מאד. מה זה שקראו השכנות שם. גם כפילות הדברים ותקראנה וכו'. ונקדים מ"ש בפי' הפ' את שבתותי תשמורו ומקדשי תראו כפי מ"ש במעלות יום השבת אשר בזמן הגלות שנחרב הבית עכ"ז השכינה שורה בתוכנו והיחוד בעולמות העליונים עם כנ"י אך בזמן הבית הי' בשבת ביתר שאת ויתר עז. וז"ש מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה לך והודיעם כי השבת היא מתנה טובה לישראל לעשות היחוד אף שיגנז הבית המקדש השכינה שורה בתוכנו ביום השבת כמו בזמן הבית. וז"פ למעבד נשמתין ורוחין חדתין להוליד נשמות קדושות. וגם פי' למעבד נשמתין לעורר הנשמות אשר כבר באו לעולם שיעבדו הש"י כל זה גורם קדושת יום השבת. וז"פ מחד בשבך לשבא. ופרש"י תן דעתך לשבת הבאה שהאדם צריך להיות עומד ומצפה כל ימי השבוע על יום השבת לעשות היחוד הנ"ל. וז"ש אוהבי ד' המחכים בבנין אריאל ביום השבת שישו ושמחו וכו' כי ביום השבת היא בחי' הגאולה העתידה שיהי' היחוד למעלה כנ"ל. וזה מאמר הכתוב אשרי המחכה ויגיע לימים. וז"ש את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו. אם תהי' מצפה ליום השבת כנ"ל יהי' חשוב כבחי' הנ"ל כאלו ראיתם בהמ"ק על מכונו. ובזה י"ל ב' מאמרים בגמ' הנראים כסותרים זא"ז. אי' בגמ' אלמלא שמרו ישראל ב' שבתות מיד היו נגאלים. ובמקום אחר אי' אלמלא שמרו בנ"י שבת אחת היו נגאלים. מא"ח ומא"ח ולא פליגי כי האמת כן הוא בחי' ב' שבתות הם שבת אחת כי האתערותא דלתתא ביום השבת הוא מעורר בחי' השבת העתיד לבא במהרה יום שכולו שבת. וזה. כוונת רש"י תן דעתך ולבך לשבת הבאה. וזה הרמז בברכת קידוש בליל שבת מתחיל אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו. רמז לנחל העליון "נוצר "חסד "לאלפים ר"ת נחל כמבואר בכתבי האר"י ז"ל כי הוא שם גדול ונורא. נוצ"ר אותיות רצו"ן גימ' מש"ה והוא הביא את בנ"י לבחי' הדעת כמ"ש ויקהל משה את כל עדת בנ"י אותיות דעת כמבואר במ"א וזה הרמז בגמ' מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה לך והודיעם להביא בהם בחי' הדעת. ואז ממילא כאשר מתעורר קדושת היום שבת שלמטה מתעורר קדושת השבת העתידה. ולזה מסיים הברכה ושבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו הוא בחי' שבת העתידה כנ"ל. בזה יבואר הפ' שהתחלנו ותקראנה לו השכנות שם. היינו כפי מה שבארנו בפ' רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה. רבות בנות היא בחי' נוק' שבכל העולמות עשו חיל. כמ"ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כו' ואת עלית על כלנה בחי' המלכות שהיא השכינה שהיא עמנו בעולם העשי' היא העולה על כלנה. וזה ותקראנה לו השכנות לשון שכינה ולכך נקראת בלשון רבים יען כי היא בכל העולמות. קראו לו שם לאמור יולד בן לנעמי. שיולד צדיק אשר יעשה היחוד למעלה נוע"ם י'. ותקראנה לו עובד. כי השכינה ג"כ זאת פעולתה לעורר לכל איש מבנ"י לאמור לו קום עבוד הש"י. וזהו ג"כ בחי' שבת כנ"ל ברכאין דלעילא ותתא כו' כמובן לפי הנ"ל. וזה שמסיים אבי ישי לשון רצו"ן. דוד בן ישי. עולה בגימ' שכינ"ה. והבן: